

Het kan wél

Samen bouwen aan de
toekomst van Culemborg

The logo for D66 Culemborg is centered within a light orange rectangular area. It consists of a green square containing the text 'D66' in large, white, bold, sans-serif capital letters. Below 'D66', the word 'culemborg' is written in a smaller, white, lowercase, sans-serif font.

D66
culemborg

Verkiezingsprogramma 2026–2030

Het kan wél

**Samen bouwen aan de
toekomst van Culemborg**

Voorwoord

Culemborgers,

Wat hebben we een prachtige stad. Ons historische centrum, een groen buitengebied om trots op te zijn, diverse culturele activiteiten, mooie bedrijven en verenigingen en een gemeenschap die zich inzet voor elkaar. In onze stad mag je zijn wie je bent. Samen maken we de stad.

De afgelopen vier jaar hebben we niet alleen geïnvesteerd in de stad, maar ook gewerkt aan een duidelijke koers voor de toekomst. We verbeterden onze scholen, zetten stappen in de energietransitie, vergroenden en verduurzaamde onze wijken, realiseerden een inclusieve speeltuin én bereikten steeds meer mensen die moeite hebben om rond te komen. Ondanks financiële uitdagingen bleven we keuzes maken die Culemborg op de lange termijn sterker maken. Want Culemborg verdient een vooruitziende blik!

De komende jaren willen we verder bouwen aan een toekomstbestendig, groen en sociaal Culemborg. Dat kunnen we alleen samen. Ik ben trots op het programma dat de leden voor de komende periode hebben vastgesteld. De kracht van onze gemeenschap loopt als een groene draad door dit programma en nodigt uit om samen te blijven bouwen aan de toekomst van onze stad.

Er staat een geweldig team. Een energieke groep leden, geworteld in Culemborg. Ze werken, sporten, leven in de stad en willen allemaal één ding: actief bijdragen aan ons mooie Culemborg. Je treft ons in de wijk, op het schoolplein, in de sporthal, bij de muziekvereniging, in de haven, in de wereldwinkel of in de Plantage. Met een stem op D66 Culemborg kies je voor een lokaal energiek team dat korte lijnen naar Den Haag, de provincie en Brussel heeft. Dat maakt D66 Culemborg dichtbij én daadkrachtig.

In dit programma leest u onze plannen voor de komende periode. Dat programma maak je nooit alleen. Daarom wil ik graag iedereen bedanken die heeft bijgedragen, in het bijzonder Rinske van Noortwijk, Marcel Fränzel, Rard Metz, Lise van Zuilekom, Frans Overdijk en onze voorzitter van het bestuur Josefien Rooks voor hun inzet om tot dit verkiezingsprogramma te komen.

Samen bouwen we verder aan de toekomst van Culemborg.

Met D66 kan het wél!

Daphne Bijvoet - de Wit, Lijsttrekker D66 Culemborg

Inleiding

D66 gelooft in de kracht van Culemborgers. Samen kunnen we kansen creëren, het leven van mensen verbeteren en onze stad sterker maken. In plaats van te kijken naar wat niet kan, stellen we ons elke dag opnieuw de vraag: hoe kan het wél? Zo pakken we uitdagingen aan en zetten we stappen vooruit.

Wij geloven dat niet alle oplossingen uit het Stadskantoor kunnen komen. Natuurlijk doen de 150 ambtenaren op het Stadskantoor hun uiterste best om inwoners te ondersteunen, maar een initiatiefrijke gemeente heeft meer nodig. In Culemborg wonen veel slimme en ervaren mensen. Het zijn vrijwilligers, mantelzorgers, opvoeders, ondernemers en partners. Telkens als we de inwoners van Culemborg uitnodigen om mee te denken, raken we onder de indruk van hun kennis, inzet en betrokkenheid om die in te zetten voor de stad.

Dáár begint een democratie. Niet bij nieuwe partijen of grote beloften, maar bij politici met het lef. Politici die luisteren en durven te zeggen:

"We hebben een uitdaging en weten niet precies hoe deze op te lossen. Help ons door mee te denken. Samen kan het wél."

Wanneer we problemen en ideeën durven te delen, kunnen inwoners die dat willen actief meedenken en meewerken. Niet iedereen hoeft mee te doen, maar velen doen dat wél. Want het gaat over je eigen straat, je kinderen, hun toekomst, jouw portemonnee en de stad waarin we leven. Het is onze taak om zoveel mogelijk mensen te betrekken.

D66 Culemborg staat midden in de samenleving. Onze kandidaten werken, sporten en leven hier. Wat er speelt in de wijken, brengen wij rechtstreeks naar de gemeenteraad, de provincie en Den Haag. Met onze korte lijnen schakelen we snel en zetten we lokale vraagstukken ook landelijk op de agenda. Zo zorgen we dat de stem van Culemborg écht wordt gehoord.

Door slimmer samen te werken met de stad, maken we Culemborg mooier, veiliger, gezonder en leuker.

Inhoudsopgave

Samenvatting	6
In Memoriam: Jan Terlouw	8
1. Gemeenschapskracht als basis voor prettig samenleven	9
2. Iedereen goed en veilig wonen	11
3. Altijd blijven leren, op een manier die bij je past	14
4. Culemborg schoon, circulair en duurzaam	16
5. Culemborg gezond, toegankelijk en zorgzaam	18
6. Culemborg een leuke en levendige stad voor iedereen	20
7. Culemborg in beweging: sport en cultuur	22
8. Culemborg financieel gezond	25
9. Culemborg groeit, de natuur groeit mee	27
10. Ruimte voor ondernemen	29
Nawoord	31

Samenvatting

In dit verkiezingsprogramma staat hoe wij samen met de inwoners van Culemborg willen bouwen aan de toekomst:

1. Gemeenschapskracht als basis voor prettig samenleven

D66 Culemborg kiest voor een gemeente die de kracht van de gemeenschap versterkt. Betrokken wijken zorgen voor meer zelfstandigheid en minder afhankelijkheid van zorg en overheid. Initiatieven van inwoners op het gebied van natuur, energie, zorg en buurtactiviteiten zijn belangrijke partners van de gemeente. We ondersteunen hen met gerichte subsidies en samenwerking met maatschappelijke organisaties en bedrijven. D66 investeert in laagdrempelige ontmoetingsplekken in de wijk en in een preventieve aanpak. Door ontmoeting en verbinding voorkomen we problemen en verminderen we de druk op de zorg.

2. Goed en veilig wonen

D66 Culemborg kiest voor voldoende, duurzame en betaalbare woningen. We bouwen slim binnen de bestaande stad en beschermen het groen. We gebruiken bestaande gebouwen beter, bijvoorbeeld door optoppen, splitsen en nieuwe woonvormen zoals groepswonen. Daarbij bouwen we zo duurzaam mogelijk. Bewoners en woningzoekenden krijgen meer invloed op plannen voor de stad. Goed wonen is ook veilig wonen. D66 zorgt voor veilige buurten met aandacht voor digitale veiligheid en buurtpreventie. We investeren in veilige fietsroutes en zijn goed voorbereid op noodsituaties, zodat iedereen in Culemborg zich veilig voelt.

3. Altijd blijven leren, op een manier die bij je past

D66 Culemborg gelooft in een leven lang leren en gelijke kansen voor iedereen. Van de eerste schooldag tot na het pensioen moet iedereen zich kunnen ontwikkelen. We investeren in sterk en inclusief onderwijs. Samen met scholen maken we duidelijke afspraken en verkleinen we de verschillen tussen scholen. We zorgen voor gezonde, duurzame en toegankelijke schoolgebouwen. Met goede voorzieningen, veilige routes naar school en extra activiteiten krijgen kinderen de beste kansen en worden ouders ondersteund. D66 verbindt onderwijs en het lokale bedrijfsleven. We werken toe naar een mbo-opleiding in Culemborg en zorgen voor goede stages en banen, zodat talent in onze stad kan blijven wonen, werken en leven.

4. Culemborg schoon, circulair en duurzaam

D66 Culemborg kiest voor een duurzame en toekomstbestendige stad. We helpen inwoners en bedrijven om energie te besparen en we wekken lokaal duurzame energie op, zoals wind en warmte. Daarbij houden we rekening met omwonenden. We werken aan een circulaire stad door hergebruik, delen en duurzaam lokaal inkopen te stimuleren. Met een duidelijke voedselvisie versterken we lokale voedselinitiatieven. Dat is goed voor natuur, gezondheid en de lokale economie. Daarnaast zet D66 zich in voor een fietsbrug over de Lek. Zo verbinden we Culemborg beter en duurzamer met de regio en maken we reizen gezonder en makkelijker.

5. Culemborg gezond, toegankelijk en zorgzaam

D66 Culemborg kiest voor preventie en een gezonde, inclusieve gemeenschap. We stimuleren gezonde voeding, beweging en sociale contacten, bijvoorbeeld via sportverenigingen.

Buurtondersteuners helpen mensen hun talenten te gebruiken. Zo voorkomen we problemen, verminderen we de druk op jeugdzorg en houden we zorgkosten laag. Waar zorg nodig is, zorgen we voor huisartsen in elke wijk. Nieuwe inwoners voelen zich welkom en iedereen kan vanaf dag één meedoen. D66 voert het VN-verdrag Handicap uit met een actuele Inclusieagenda, zodat ook mensen met een beperking of andere achtergrond mee kunnen doen.

6. Culemborg een leuke en levendige stad voor iedereen

D66 Culemborg wil van de stad een bruisende en inclusieve plek maken voor iedereen. We investeren in een levendige binnenstad en behouden cultureel erfgoed, zoals de Grote of Barbarakerk. Samen met jongeren en organisaties realiseren we plekken waar iedereen zichzelf kan zijn. We zorgen voor uitdagende en toegankelijke buitenspeelruimte, zoals inclusieve speeltuinen samen met bewoners. Preventie is ons uitgangspunt: conciërges signaleren vroeg problemen en versterken de veiligheid op scholen, terwijl nauwe samenwerking tussen onderwijs en zorg grotere problemen voorkomt. Zo bouwen we aan een stad waarin ontmoeten, meedoen en omzien naar elkaar vanzelfsprekend zijn.

7. Culemborg in beweging: sport en cultuur

D66 Culemborg vindt dat kunst, cultuur en sport voor iedereen toegankelijk moeten zijn. We maken de stad levendig en inclusief. We investeren in muziekonderwijs, ondersteunen evenementen via het Cultuurfonds en vereenvoudigen vergunningen om creativiteit te stimuleren. Sportverenigingen en openbare voorzieningen zorgen dat iedereen kan bewegen, ongeacht achtergrond of inkomen. We erkennen en vieren onze geschiedenis en culturele diversiteit, herdenken Ketikoti en steunen initiatieven die de verbinding en saamhorigheid in Culemborg versterken.

8. Culemborg financieel gezond

D66 Culemborg kiest voor een financieel gezonde en toekomstbestendige stad door creatief te investeren en extra eigen inkomsten te genereren, bijvoorbeeld via initiatieven als Windwinning Culemborg en mogelijke gemeenschapsfondsen. We betrekken inwoners actief bij begrotingskeuzes, onder meer via burgerbegrotingen, zodat prioriteiten gezamenlijk worden vastgesteld en pijnlijke bezuinigingen worden voorkomen. Zo behouden we belangrijke voorzieningen, versterken we draagvlak en nemen we samen verantwoordelijkheid voor een leefbaar en aantrekkelijk Culemborg.

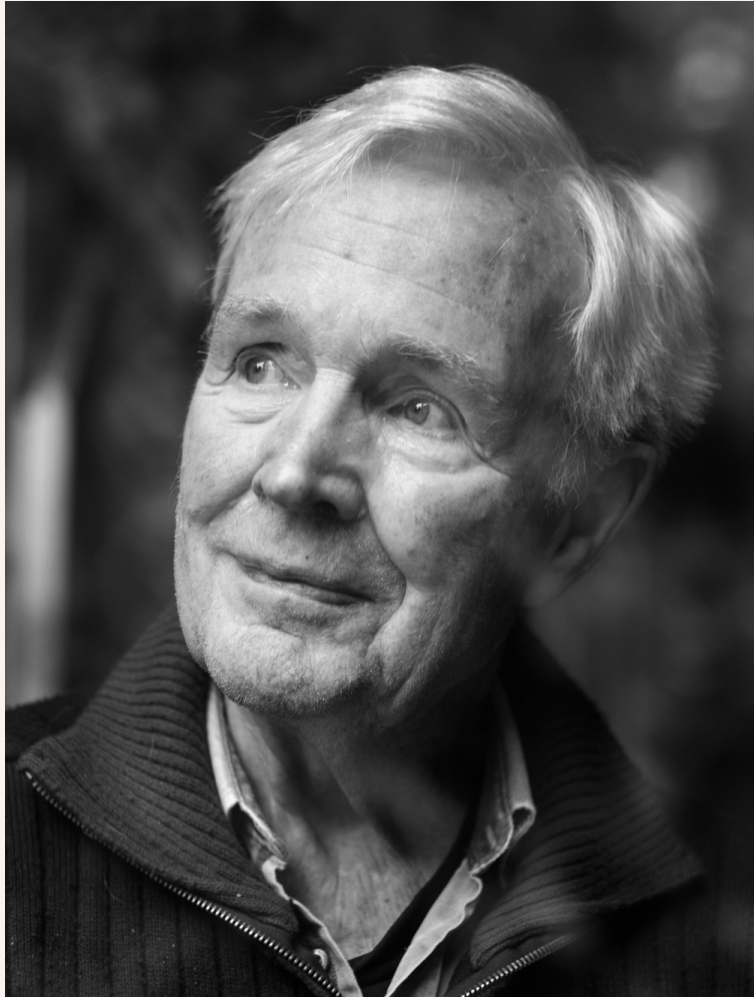
9. Culemborg groeit, de natuur groeit mee

Wij geven groen in stad en buitengebied ruim baan. Natuur en biodiversiteit staan centraal. We steunen bewoners bij het beheer van de Redichemse Waard. In de stad planten we meer bomen en groen om hitte en wateroverlast tegen te gaan. Tegelwijpen, vergroening van het Hof, het Jach en het Wang-terrein laten zien dat het kan. We geven inwoners meer ruimte voor eigen initiatieven. Zo maken we Culemborg groener, leefbaarder en aantrekkelijker voor iedereen.

10. Ruimte voor ondernemen

D66 Culemborg versterkt lokaal ondernemerschap en de economie door ruimte te geven aan initiatieven met maatschappelijke impact. We benutten kansen in duurzaamheid, circulariteit en goede basisvoorzieningen. Met de Regio Deal en samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven, bijvoorbeeld via Hub Rivierenland, stimuleren we innovatie en groei. We steunen lokale ondernemers en zetten in op uitbreiding en modernisering van voorzieningen zodat de stad aantrekkelijk, levendig en toekomstbestendig blijft.

“Vrijheid betekent sámen vrij zijn”

In memoriam: Jan Terlouw 1931 - 2025

In mei 2025 overleed Jan Terlouw. Hij was een van de belangrijkste dragers van D66. Hij was voor velen - zowel binnen en buiten de partij - een inspirator. Ook voor jongeren, waarvan velen zijn boeken lazen. Een compassievol en redelijk mens, open van geest, creatief, oog hebbend voor de natuur en voor mensen die extra aandacht nodig hebben, om welke reden dan ook. We missen hem en we missen mensen zoals Jan in de politiek van vandaag.

Hoofdstuk 1

Gemeenschapskracht als basis voor prettig samenleven

Gemeenschapskracht als basis voor prettig samenleven

D66 Culemborg wil dat de gemeente actief stuurt op gemeenschapskracht. Wijken bloeien op wanneer mensen naar elkaar omzien, samen dingen ondernemen en zich betrokken voelen.

Maatschappelijke initiatieven kleuren de stad. Op elk terrein: van natuurbeheer (Redichemse Waard, Natuurvereniging NVWC, kwekerij Kleikracht) tot energie (warmtenetten, windwinning), van voedselproject (Ommelanden Culemborg, stadsboerderij Caetshage) tot zorginitiatieven zoals het Odensehuis en buurtinitiatieven zoals Foodfestilval Parijsch en de wereldcultuurdagen in Bolderburen.

Wie elkaar kent via zulke projecten, vindt sneller samen oplossingen. Dat maakt mensen zelfstandiger en minder afhankelijk van zorg en overheid. **D66 Culemborg wil dat de gemeente maatschappelijke initiatieven ziet als collega's en bondgenoten.** Dat vraagt om een andere manier van werken:

- Gerichte subsidies voor nieuwe initiatieven die de samenwerking van de gemeente met maatschappelijke organisaties, welzinstellingen en verenigingen versterken.
- Commerciële marktpartijen kunnen van grote ondersteunende waarde zijn bij deze initiatieven.

Het moet net zo eenvoudig worden om samen te werken met een initiatief als met een bedrijf. De uitvoeringsorganisaties krijgen dan een nieuwe rol. Niet alles zelf doen, maar zorgen dat anderen het beter kunnen doen.

Wijk EVA-Lanxmeer

Een mooi voorbeeld is de wijk EVA-Lanxmeer. De bewoners hadden last van hangjongeren. In plaats van extra politie in te zetten, heeft de politie wijkbewoners serieus getraind in het omgaan met deze groep. Zo lost de wijk het probleem zelf op.

D66 Culemborg zet in op buurtontmoetingsplekken. Plekken waar mensen elkaar kunnen treffen en helpen. Dat kan overal: de stadsboerderij, in een café, de bibliotheek, sportkantine, pluktuin, een tiny forest, op school, in de winkel, muziek- of buurthuis. De vorm maakt niet uit. Je kan van een basisschool een ontmoetingsplek maken met bijvoorbeeld een voedselbank of leerhuis.

Wij erkennen het belang van ontmoetingsplekken, ook wanneer het maatschappelijk rendement niet altijd in cijfers te vangen is. **D66 Culemborg kiest voor een wijkgerichte aanpak en zet vol in op preventie.** Door vroegtijdig te investeren in ontmoeting, ondersteuning en verbinding in de wijk, voorkomen we dat problemen escaleren en beperken we de druk op de specialistische zorg.

Hoofdstuk 2

Iedereen goed en veilig wonen

Iedereen goed en veilig wonen

Veel Culemborgers wachten op woonruimte. Bijbouwen duurt lang, omdat de gemeente weinig eigen grond heeft. D66 Culemborg wil in de bestaande bebouwing ruimte beter benutten en is geen voorstander van nieuwe woonwijken in het groen. We stimuleren initiatieven en alternatieven, zoals woningdelen en groepswonen, waarbij inwoners met verschillende achtergronden samen wonen.

- **We zetten in op Optoppen, Aanplakken en Uitplinten:** Kantoren omvormen tot woningen, huizen splitsen, verdiepingen toevoegen en schuurwoningen plaatsen. Dit pakken we programmatisch aan. Eerst inventariseren waar de kansen liggen, daarna volgt een concreet actieplan. Ook versoepelen van regels, bijvoorbeeld rond hospiteren, hoort hierbij.
- **D66 promoot hierbij nadrukkelijk biobased bouwen.** Dit is duurzamer, gezonder en lichter, waardoor er meer mogelijkheden ontstaan.
- **We staan open voor gemengd wonen en stimuleren woonconcepten waar inwoners voor én met elkaar wonen en die willen omzien naar elkaar.**
- **De ontwikkelingen in het Stationskwartier ondersteunen we,** mits ze passen bij duurzaam bouwen.
- **We willen de stem van woningzoekenden sterker laten meewegen.** Gemeenschapskracht van bewoners is belangrijk bij het vormgeven van de stad.
- We willen dat **de gemeente met verhoogde aandacht kijkt naar mogelijkheden om woningbouw te realiseren.**

Digitale veiligheid

Goed wonen betekent ook veilig wonen en veilig leven. Woninginbraken nemen af, maar criminelen kiezen steeds vaker de digitale weg. D66 Culemborg wil **meer aandacht voor digitale veiligheid en veiligheid van kinderen online.** Initiatieven in de stad, zoals het digitale spreekuur in de bibliotheek, worden wat ons betreft versterkt door de gemeente. We willen een pragmatische actie-agenda, die ook aandacht heeft voor het toenemend energieverbruik door digitalisering.

Veilig wonen

- D66 Culemborg is een voorstander van een politie die midden in de samenleving staat, waar de wijkagent tijd en ruimte krijgt om zaken aan te pakken. **Vanwege het gebrek aan mensen en middelen om dit te realiseren kiezen wij om nog meer in te zetten op buurtpreventie.** We geloven dat bewoners zelf ook verantwoordelijk zijn voor de veiligheid van hun wijk en willen deze initiatieven actief ondersteunen.
- D66 wil dat de gemeente **actief optreedt tegen de overlast door het veelvuldig gebruik van geluidsbommen.**

Veilig fietsen

We zetten in op veilige en goed verlichte fietsroutes. Kinderen moeten veilig kunnen fietsen naar school, de bibliotheek, het zwembad en de sportvelden. Daarnaast zorgen we voor overzichtelijke routes en voldoende verlichting, zodat iedereen 's avonds veilig kan fietsen. Knelpunten in fietsroutes identificeren we en pakken we actief aan.

Noodsituaties

D66 Culemborg vindt dat de gemeente de aanbevelingen over veiligheid bij rampen - zoals geadviseerd door het Ministerie van Justitie en Veiligheid - serieus moet nemen. **De gemeente moet zorgen voor goede maatregelen en deze waar nodig zelf uitvoeren.** Bijvoorbeeld door gezamenlijke plekken aan te wijzen waar burgers elkaar kunnen ontmoeten bij noodsituaties.

Hoofdstuk 3

Altijd blijven leren, op een manier die bij je past

Altijd blijven leren, op een manier die bij je past

Je bent nooit te oud om te leren. Vanaf de eerste schooldag tot na je pensioen moet je kunnen blijven leren en ontdekken. Dat geeft je de vrijheid om te dromen en je eigen toekomst te kiezen. Leren betekent groeien, ontdekken en ontwikkelen. Dat gebeurt niet alleen in de klas, maar ook als je een eigen initiatief opzet of vrijwilligerswerk doet. Je leert altijd iets nieuws en dat willen we stimuleren.

Niet alle leerlingen in Culemborg hebben gelijke kansen. We zien de verschillen tussen scholen toenemen. Daarom **stellen we samen met de schoolbesturen een Lokale Onderwijs Agenda op, zodat elk kind de kansen krijgt die het verdient.**

We zijn trots op onze scholen met hun regionale functie. Elke dag komen er zo'n vijfduizend scholieren naar onze stad. D66 Culemborg onderhoudt al jaren een hechte band met het onderwijs in de gemeente, mede doordat wij al vele jaren de onderwijswethouder leveren. **We blijven ons inzetten voor gezonde scholen:** gebouwen met een gezond binnenklimaat, schoolpleinen, gezonde kantines en veilige routes naar school. **Ook burgerschap en de brede schoolgedachte zijn voor ons belangrijk:** scholen die de samenleving naar binnen halen en kinderen helpen opgroeien tot betrokken burgers.

D66 is voorstander van het programma Rijke Schooldag. Daarmee komen kinderen op school en tijdens de buitenschoolse opvang in aanraking met sport, cultuur, muziek, gezonde lunches, natuur en huiswerkbegeleiding. Zo'n langere schooldag is goed voor de ontwikkeling van kinderen en ontlast ouders. D66 wil dat alle scholen zich hierbij kunnen aansluiten. We willen (naast Oost en West) ook een Brede School Midden. **Scholen moeten veilig en goed bereikbaar zijn,** bij voorkeur lopend of met de fiets. **Scholen zijn toegankelijk,** docenten weten wat er nodig is om goed te kunnen leren als je in een rolstoel zit, slechtziend of doof bent, gevoelig bent voor prikkels of een energiebeperking hebt.

We willen een sterke verbinding tussen ons onderwijs en het lokale bedrijfsleven. Daarom zet D66 Culemborg zich in voor een mbo-opleiding in Culemborg. Ons lokale bedrijfsleven – zeker de technische en maakbedrijven – schreeuwt om vakmensen. D66 wil dat de gemeente samen met het bedrijfsleven zoekt naar kansen. Kies je een opleiding die aansluit bij het lokale bedrijfsleven, zoals binnen de zorg of techniek, dan helpt de gemeente je bij het vinden van een stageplaats en baan in de stad. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld door eigen stages open te stellen voor mbo-studenten.

Veel schoolgebouwen in Culemborg zijn verouderd en vragen om onderhoud. **D66 wil deze gebouwen verduurzamen en zorgen voor een gezond binnenklimaat.**

Ons doel: een mbo-opleiding in Culemborg die aansluit bij de lokale economie, bijvoorbeeld in de bouw, installatie, meubelmakerij of metaal. Samen met lokale ondernemers realiseren we een bedrijfspvakschool met een mbo-status in Culemborg, die aansluit bij de behoeften. Zo krijgen jongeren perspectief en krijgen lokale bedrijven de vakmensen die ze nodig hebben.

Hoofdstuk 4

Culemborg schoon, circulair en duurzaam

Culemborg schoon, circulair en duurzaam

D66 Culemborg zet in op energiebesparing en lokale energieopwekking met wind, warmte en andere duurzame bronnen. Het begint bij energiebesparing. De gemeente moet hier actief op blijven sturen, bij bedrijven én inwoners.

Windmolens zijn nodig voor de energiebalans. We kunnen niet alleen afhankelijk zijn van energie van elders. We hebben en nemen eigen verantwoordelijkheid. **Daarom steunen we Windwinning Culemborg die molens wil plaatsen in het buitengebied en een passende compensatie biedt voor omwonenden.** Daarnaast wil D66 **ruim baan geven aan initiatieven als Warm Westerkwartier.** Zo kunnen bewoners de regie over hun eigen warmtevoorziening behouden en de buurt duurzamer maken.

We werken toe naar een circulaire stad, waar afval bijna niet meer bestaat. We koesteren initiatieven zoals het Repair Café Betuwe, Wereldwijd, en projecten die ruilen, delen en lenen mogelijk maken, zoals Coöperatieauto. Daarnaast vragen we meer aandacht voor circulair en lokaal duurzaam inkopen door de gemeente zelf.

D66 Culemborg wil een voedselvisie voor Culemborg. Die maakt het makkelijker om lokaal en regionaal voedsel te verkopen en versterkt de verbinding tussen inwoners en producenten van lokaal voedsel en de telers. Er zijn al veel mooie initiatieven in Culemborg: de Stadsboerderij Caetshage, Fruitmotor, Cul Sec / de Roze bunker, de Witte Schuur, Ommelanden, Caatje aan de Lek, Kwekerij Kleikracht en vele anderen. Deze initiatieven versterken de lokale economie, zorgen ervoor dat de stad meer zelfvoorzienend is, verbeteren de biodiversiteit, ondersteunen de gezondheid van mens, dier en bodem en creëren verbinding tussen mensen, voedsel en gebied. Voedsel raakt aan allerlei beleidsthema's en verdient daarom een samenhangende visie, zodat beleid en maatregelen beter op elkaar aansluiten.

D66 Culemborg zet zich al jaren in voor een fietsbrug over de Lek. Dit is een kostbaar project. Door samen te werken met de gemeente Houten, ProRail en de provincies Gelderland en Utrecht komen we een stap verder. D66 Gelderland en Utrecht hebben dit onderwerp op de agenda van de staten gezet. In Utrecht, waar D66 in het college zit, heeft dit al resultaat opgeleverd. De fietsroute van Utrecht wordt aangelegd tót aan de veerstoep. Nu is Gelderland aan zet, zodat inwoners en studenten uit Culemborg gemakkelijk, gezond en rechtstreeks naar werk of studie in Utrecht kunnen fietsen.

Uit landelijk onderzoek blijkt dat één deelauto gemiddeld vijf auto's in de straat bespaart. Als je meer woningen in de stad wilt realiseren, zul je meer auto's moeten delen vanwege de parkeernorm. D66 Culemborg wil meer aandacht voor sociale ondernemingen die autodelen promoten, zoals CoöperatieAuto. Zij brengen de doelen van de gemeente dichterbij, maar hebben het niet makkelijk. Deze initiatieven moeten we versterken. De gemeente kan hen meer ruimte en ondersteuning geven. **Wij ondersteunen initiatieven voor gemeenschappelijk autobezit.**

Hoofdstuk 5

Culemborg gezond, toegankelijk en zorgzaam

Culemborg gezond, toegankelijk en zorgzaam

Voorkomen is beter dan genezen. Daar gelooft D66 Culemborg in. **We zetten volop in op preventie**, omdat gezondheid begint bij gezonde voeding, voldoende beweging en sterke verbinding tussen mensen. Sportverenigingen spelen hierin een onmisbare rol. Voor veel kinderen en volwassenen zijn zij dé plek om te bewegen, aan hun gezondheid te werken en anderen te ontmoeten. **D66 kiest daarom voor een nauwere samenwerking tussen de gemeente en sportverenigingen**, zodat we hun sociale en gezondheidswaarde verder vergroten.

Om problemen vroeg te signaleren, **zetten wij in op vrijwillige en betaalde buurtondersteuners**. Zij zijn zichtbaar in de wijk en bieden laagdrempelige ondersteuning. Ook houden zij rekening met culturele, persoonlijke en maatschappelijke verschillen. De buurtondersteuners stimuleren en versterken mensen om mee te doen, hun eigen talenten te ontdekken en in te zetten en zo actief bij te dragen aan een inclusieve gemeenschap.

Eén op de zeven jongeren krijgt te maken met jeugdzorg. **Met een gerichte aanpak, samen met sportverenigingen en andere maatschappelijke organisaties, versterken we het sociaal welzijn van jongeren**. Zo verminderen we de druk op de jeugdzorg en houden we de kosten beheersbaar.

Maar als zorg nodig is, moet die dichtbij en bereikbaar zijn. Culemborg breidt uit en nu al staan mensen op de wachtlijst voor een huisarts. Wij geven **ruim baan aan huisartsen die zich hier willen vestigen en een praktijk willen starten**. D66 Culemborg wil een huisartsenpraktijk in elke wijk. Ook in het nog te bouwen nieuwe Stationskwartier is straks behoefte aan een huisartsenpraktijk.

We willen dat iedere nieuwe inwoner zich welkom voelt in onze stad. Een zachte landing is ook onze verantwoordelijkheid. Een goede opvanglocatie is welkom en we steunen initiatieven die nieuwe inwoners vanaf het begin helpen om zich thuis te voelen in Culemborg.

Als je in een rolstoel zit, slechthorend of doof bent, gevoelig bent voor prikkels of leeft met een energiebeperking dan moet je ervan uit kunnen gaan dat je mee kunt doen. Dat vraagt om beleid én uitvoering die toegankelijk zijn voor iedereen. Daarom **voeren we het VN-verdrag Handicap actief uit met een actuele Inclusieagenda, waardoor iedereen de mogelijkheid krijgt om mee te doen**.

Hoofdstuk 6

Culemborg een leuke en levendige stad voor iedereen

Culemborg een leuke en levendige stad voor iedereen

In Culemborg worden veel activiteiten georganiseerd, zowel grootschalig als kleinschalig, voor een breed publiek. Om een bruisend centrum te behouden, blijven wij hierin investeren en werken we samen met Collectief Centrum Culemborg aan een vitale binnenstad. D66 vindt dat de Grote of Barbarakerk als cultureel erfgoed voor Culemborg behouden moet blijven en dat de gemeente hierin een actieve rol vervult.

In Culemborg woont een zeer diverse groep jongeren. Om Culemborg aantrekkelijker te maken voor jongeren, gaan wij samen met hen en met relevante organisaties actief aan de slag om te onderzoeken én te realiseren wat daarvoor nodig is.

Een aantrekkelijke stad is ook een stad waar je buiten kunt spelen en bewegen. **We willen meer buitenspeelruimte in de wijken.** Niet te netjes, een beetje rauw mag best. D66 stond aan de basis van de inclusieve speeltuin. Een jongen uit de buurt, die in een rolstoel zit, wilde ook kunnen schommelen. Met steun van de school, financiering door Jantje Beton, het SpeelMee Fonds én met inzet van de gemeentelijke buitendienst werd dit project gerealiseerd. De speeltuin is nu een bruisende ontmoetingsplek voor de buurt én een glimlach van oor tot oor van de jongen in de toegankelijke schommel. Een prachtig voorbeeld van samenwerking.

"Dat moment - waarbij die jongen zat te stralen in zijn toegankelijke schommel - heeft mij echt geraakt als wethouder!"

Daphne Bijvoet - de Wit, Lijstrekker D66 Culemborg
en wethouder gemeente Culemborg

Preventie is voor D66 Culemborg essentieel. Daarom is D66 voorstander van een conciërge op elke school. **D66 wil dat conciërges voor scholen behouden blijven en/of terugkeren.** Een conciërge kent de leerlingen, signaleert problemen vroeg, zorgt voor veiligheid en ontlast leraren. Zo kunnen docenten zich richten op hun kerntaak: onderwijs geven.

Preventie betekent ook dat onderwijs en zorg goed samenwerken. Dit voorkomt latere zorg. Daarom moet er **meer aandacht komen voor fijne plekken voor jongeren op school én daarbuiten.** Een plek waar ze zichzelf kunnen zijn, zich kunnen ontspannen en iemand kunnen vertrouwen. Een luisterend oor kan al het verschil maken en grotere problemen voorkomen. Daarnaast is het belangrijk dat jongeren ervaren hoe waardevol het is om naar elkaar om te zien, te merken dat iedereen ertoe doet en dat iedereen op zijn eigen manier kan bijdragen. Zo creëren we een omgeving waarin samen leren, samenleven en elkaar helpen vanzelfsprekend is.

Hoofdstuk 7

Culemborg in beweging: sport en cultuur

Culemborg in beweging: sport en cultuur

We zijn trots op alles wat Culemborg cultureel te bieden heeft: de beeldende kunst, muziek, film, musea, literatuur, theater, en ons rijke erfgoed. Cultuur voedt, inspireert en verbindt. Het verbreedt onze blik en vergroot begrip tussen mensen. Kunst en cultuur zijn geen luxe, maar een voorwaarde voor een leefbare en aantrekkelijke stad; voor alle leeftijden én verschillende achtergronden. Gebouwen met een maatschappelijke functie en subsidie van de gemeente dragen actief bij aan diversiteit en aan een breed, multicultureel gebruik en aanbod.

Kunst en cultuur voor iedereen

D66 Culemborg wil kunst en cultuur voor iedereen toegankelijk maken. Daarom geven we ruimte aan initiatieven op het gebied van muziek, dans, theater, film, historie en beeldende kunst. We staan achter initiatieven als het KEC en willen dat er ook in de toekomst ruimte blijft om van orkesten en bands te genieten. Daarom investeren we in muziekonderwijs, samen met het reguliere onderwijs, zodat kinderen al vroeg kunnen ontdekken wat muziek met je doet.

Evenementen zorgen voor een levendige binnenstad en een bruisend leefklimaat. D66 Culemborg wil dat de gemeente inzet op vereenvoudiging van het vergunningentraject, zich faciliterend opstelt en ruimte biedt aan ondernemers.

Slimme ondersteuning voor kunst en cultuur

We willen kunst- en cultuurinitiatieven slim ondersteunen. Daarom pleiten we voor een Cultuurfonds dat een garantstelling kan afgeven. Het fonds kan ook garant staan voor bijvoorbeeld de huur van het theater. Als de inkomsten tegenvallen, dan zijn de kosten gedekt. Als het evenement succesvol is vloeit een klein percentage terug in het fonds. Zo kunnen kunstenaars en organisatoren meer risico's nemen, uitproberen en groeien.

Sport en beweging voor iedereen

Iedereen moet kunnen meedoen, ook wie minder te besteden heeft aan sport en cultuur. Daarom blijven we deelnemen aan het Jeugd- en Volwassenfonds Sport en Cultuur. D66 wil dat iedereen kan sporten en bewegen, binnen en buiten verenigingen, ongeacht je achtergrond. Sportverenigingen zijn daarbij onmisbaar. Voor veel kinderen en volwassenen zijn ze dé plek om in beweging te komen, aan gezondheid te werken en anderen te ontmoeten. Ook zorgen we ervoor dat voorzieningen toegankelijk zijn, openbare ruimtes uitnodigend zijn om sportief bezig te zijn en informatie over regelingen voor gezinnen met weinig financiële middelen in begrijpelijke taal beschikbaar is. Mogelijkheden van financiële ondersteuning zijn bekend bij de aanbieders.

Keti Koti

Culemborg heeft een bijzonder verleden. Jan van Riebeeck drukte in de 17^e eeuw een stempel op Zuid Afrika. **D66 Culemborg wil onze geschiedenis in het licht zetten en het koloniale en slavernijverleden onderzoeken. Ook willen we jaarlijks Keti Koti vieren en herdenken.** Zo staan we stil bij het slavernijverleden en vieren we de vrijheid.

Rijk aan culturen, sterk in verbinding

Culemborg is rijk aan verschillende culturen. We zijn trots op onze Molukse gemeenschap en op stichting Arumbai (voormalig Patasiwa Patalima), die nieuw leven hebben ingeblazen in de stichting. Met het herstelde gebouw als ontmoetingsplek in de wijk dragen zij bij aan verbinding en saamhorigheid. We zijn ook trots op de vele andere culturen die hier al jaren wonen en deelnemen aan de Culemborgse gemeenschap. D66 Culemborg blijft initiatieven ondersteunen die bijdragen aan de verbinding en de saamhorigheid.

Hoofdstuk 8

Culemborg financieel gezond

Culemborg financieel gezond

De gemeente heeft altijd meer plannen dan geld. Culemborg is - net als andere gemeenten - financieel sterk afhankelijk van Den Haag, waar de geldkraan steeds verder dichtgaat, terwijl er juist taken bijkomen. Tegelijkertijd heeft Culemborg maar weinig eigen inkomstenbronnen.

Een tekort op de begroting kan vaak betekenen dat dingen verdwijnen die onze stad leuk en leefbaar maken. Zo kunnen we met inspanning en creativiteit nog net de kinderboerderij en het zwembad handhaven. D66 Culemborg is mede om die reden blij met Windwinning Culemborg: een initiatief dat passende windmolens wil plaatsen in het buitengebied en waarvan de opbrengst deels terechtkomt in een Duurzaamheids- of Gemeenschapsfonds. **Zo creëren we een extra eigen inkomstenbron voor de stad.**

Begroten vraagt om scherpe keuzes in de gemeenteraad. Daarbij willen we inwoners actief betrekken. Culemborg heeft eerder positieve ervaring opgedaan met het uitnodigen van inwoners bij begrotingszaken. **D66 Culemborg wil inwoners weer een stem geven. Wij willen inwoners aan de voorkant betrekken**, zodat we samen kunnen voorkomen dat pijnlijke bezuinigingen nodig zijn. In andere gemeenten heeft de Burgerbegroting bewezen te werken. Inwoners denken mee over prioriteiten, brengen creatieve oplossingen aan en zorgen zo voor meer begrip en draagvlak. Zo zijn we samen verantwoordelijk voor de voorzieningen waar we allemaal van genieten.

Daarnaast wil D66 Culemborg **onderzoeken of erfenissen zonder erfgenamen kunnen worden opgenomen in een gemeenschapsfonds voor de stad**. Zo blijft dit geld ten goede komen aan de stad en haar inwoners.

Hoofdstuk 9

Culemborg groeit, de natuur groeit mee

Culemborg groeit, de natuur groeit mee

D66 Culemborg geeft ruim baan aan groen, zowel in de stad als in het buitengebied. We zijn trots op de Redichemse Waard en steunen de inwoners die zich daar al bijna tien jaar voor inzetten. **We zetten ons in om het beheer en eigenaarschap zodanig in te richten dat de natuur centraal staat en voldoende recreatie beschikbaar is voor alle Culemborgers.**

Daarnaast wil D66 meer aandacht voor bomen en groen in de stad. Bomen en planten vergroten de biodiversiteit en helpen hitte en wateroverlast op te vangen in ons veranderend klimaat.

Succesvolle projecten laten zien dat het kan: Tegelwippen, vergroening van het Hof en het Jach, ook het versteende Wang-terrein aan de Costerweg is succesvol vergroend. Maar we zijn er nog niet. De Culemborgse binnenstad is nog steeds te versteend. **De gemeente kan dit niet alleen. Daarom willen we meer ruimte voor initiatieven van inwoners.** Dat maakt de stad groener, aangenamer en leefbaarder voor iedereen.

Hoofdstuk 10

Ruimte voor ondernemen

Ruimte voor ondernemen

Culemborg is rijk aan zelfstandig ondernemerschap. Veel ondernemers willen niet alleen geld verdienen, maar ook maatschappelijke impact maken.

D66 Culemborg wil meer ruimte geven aan de lokale economie en het ondernemerschap versterken.

Thema's als duurzaamheid en circulariteit bieden nieuwe kansen. Maar ook basisvoorzieningen, zoals bereikbaarheid en beschikbaarheid van voorzieningen blijven belangrijk voor lokale ondernemers.

D66 versterkt de lokale economie door volop gebruik te maken van de kansen die de Regio Deal biedt. Deze deal is goed voor € 22,5 miljoen aan investeringen. Door hier actief op in te spelen kunnen we met elkaar in de regio voor Culemborgse ondernemers veel bereiken. Innovatie en een sterke verbinding tussen onderwijs en bedrijfsleven, zoals via Hub Rivierenland, zijn hierbij essentieel.

Voor de binnenstad is levendigheid van groot belang. Ook hier zien we veel initiatief van lokale ondernemers. D66 steunt deze initiatieven van harte. Deze maken de stad aantrekkelijk en bruisend voor de inwoners en lokale economie. Ook **in Parijsch wil D66 dat de gemeente een actieve rol speelt in het verder ontwikkelen van het winkelcentrum.** We zetten in op uitbreiding en modernisering van voorzieningen, zoals horeca en flexibele werkplekken, zodat Parijsch nog aantrekkelijker en levendiger wordt voor inwoners en bezoekers.

Van Culemborg naar Den Haag en terug

Een voordeel van een landelijke partij is dat onderwerpen die landelijk moeten worden opgelost, wij daar ook op de agenda kunnen zetten. Zo nodigden we destijds Rob Jetten uit voor een bezoek aan de Redichemse Waard. Dit heeft uiteindelijk bijgedragen aan nieuw landelijk beleid voor diepe putten. Tegelijkertijd begint verandering in de wijken. D66 Culemborg staat dichtbij de mensen. Wat belangrijk is in de wijken, moet doorklinken in de gemeenteraad, de provincie en in Den Haag. Dankzij korte lijnen kan D66 snel schakelen waar het nodig is, zodat lokale belangen écht worden behartigd.

Nawoord

In dit verkiezingsprogramma zetten we tien onderwerpen centraal die wij belangrijk vinden voor Culemborg. Natuurlijk zijn er nog veel meer onderwerpen die ertoe doen, maar hier leggen we onze nadruk op.

D66 Culemborg staat voor onderwijs, inclusieve cultuur, gezondheid en beweging, natuur en duurzaamheid. Wij zoeken vaak de oplossingen in het midden, maar gebruiken de flanken om te bepalen waar dat midden ligt, want dat verandert voortdurend. In de gemeenteraad is D66 vaak de brug tussen verschillende meningen, omdat wij geloven dat je samen verder komt. Tegelijkertijd moet je ook in de lokale politiek duidelijk zijn, keuzes maken en lef tonen. Als de situatie daarom vraagt staan we stevig voor onze principes.

Een groot voordeel van D66 als landelijke partij is dat onderwerpen die regionaal of landelijk moeten worden opgelost, ook door ons op de agenda kunnen worden gezet. Zo krijgen onze plannen meer kracht en kunnen we lokaal sneller vooruitgang boeken.

Doe mee!

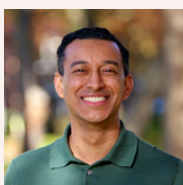
Een partij is zo sterk als haar leden. Driekwart van de programma's van alle partijen lijkt op elkaar. Wat echt het verschil maakt zijn de mensen die het uitvoeren. Leer daarom vooral ons team kennen. D66 Culemborg heeft een sterk en ervaren team van raadsleden en kandidaten. We stellen er graag een aantal aan je voor:

**1. Daphne
Bijvoet - de Wit**

**2. Rard
Metz**

**3. Marvin
Putuhena**

**4. Corien
Besamusca**

**5. Robin
Hartgers**

**6. Stefan
Trum**

**7. Jos
van Went**

**8. Josefien
Rooks**

**9. Frans
Overdijk**

**10. Dagmar
Kusters**

Onze leden zijn belangrijk om onze visie en standpunten aan te scherpen. Iedereen is welkom bij fractievergaderingen en kan invloed uitoefenen op hoe we met de onderwerpen uit dit programma omgaan. Ons team staat altijd open voor een gesprek. We nodigen je dan ook van harte uit om langs te komen. Je bent welkom!

Samen kunnen we werken aan een socialer, groener en veilig Culemborg. Met jouw stem laten we zien dat het wél kan. Met jouw inzet kunnen we onze stad samen vooruit brengen.

D66
culemborg